

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
BALKAN ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YAYINLARI

**BALKAN TARİHİ
ARAŞTIRMALARI
II**

EDİTÖR

Dr. Öğr. Üyesi Bülent AKYAY

EDİRNE 2022

Trakya Üniversitesi Yayın No: 295
T.Ü. Balkan Araştırma Enstitüsü Yayın No: 21

BALKAN TARİHİ ARAŞTIRMALARI II

EDİTÖR: Dr. Öğr. Üyesi Bülent AKYAY
ORCID: 0000-0002-3370-4800

Dizgi: Dr. Öğr. Üyesi Bülent AKYAY

Kapak Tasarım: Fatma YAZICI - Bülent AKYAY

Baskı: Trakya Üniversitesi Matbaası
Edirne Teknik Bilimler MYO Sarayı Yerleşkesi / EDİRNE
E-Mektup: matbaa@trakya.edu.tr

1. Baskı: Aralık 2022

ISBN: 978-975-374-344-0

Copyright © Trakya Üniversitesi Yayınevi

Bu kitapta yer alan tüm yazıların dil, bilim ve hukuk açısından sorumluluğu yazar(lar)ına aittir. Trakya Üniversitesinin yazılı izni olmadan bir kısmı veya tamamı çoğaltılamaz veya kopya edilemez.

Kitapta yayımlanan yazılarda savunulan görüşler Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsünü hiçbir surette bağlamaz.

Gönderilen makaleler intihallere karşı *iThenticate* programı ile denetlenmiştir.
<http://www.ithenticate.com/>

YAZIŞMA ADRESİ

Trakya Üniversitesi Balkan Yerleşkesi Enstitüler Binası
Balkan Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
22030 Edirne / TÜRKİYE
Telefon: +90 284 - 235 34 58 **Belgegeçer / Fax:** +90 284 - 236 31 79
E-Mektup: bae@trakya.edu.tr

EDİRNE 2022

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iii
HAKEM KURULU.....	v
15. ve 16. Yüzyılda Balkanlarda Akıncı Komutanları Toycalar ve Toyca Timarları Prof. Dr. Ayşe KAYAPINAR.....	1
Osmanlı Döneminde Bir Mahallenin Anatomisi: Gümülcine Debbağhâne Mahallesi Prof. Dr. Turan GÖKÇE.....	29
XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Göreve Atanma Bağlamında Saraybosna Kadıları Öğr. Gör. Dr. Behçet LOKLAR.....	61
Selanik'teki Numan Paşa Vakfı'nın Muhasebe Kayıtlarına Göre İşleyiş Tarzı Prof. Dr. Meral BAYRAK (FERLİBAŞ).....	101
İslimye Rüşdiye Mektebi (1861-1911) Dr. Öğr. Üyesi Asuman KARABULUT.....	173
Great Britain and Russia Fighting on Two Fronts: Eastern Rumelia and Afghanistan 1878-1885 Öğr. Gör. Dr. Nadezhda VASİLEVA.....	203
Bir Antlaşmanın Bağlayıcılığının Test Edilmesi: Prens Aleksandır Batenberg'in Bulgar Nişanı Vermesi Ergün HASANOĞLU.....	225

Şark Ticaret Yıllıkları'na Göre 20. Yüzyılın Eşiğinde Selânik'te Modernleşen Tüketim ve Yeni Girişimler Göksel Zekeriya İSMAİLOĞLU Dr. Öğr. Üyesi Gökçen COŞKUN ALBAYRAK	247
Milliyetçilik Çağında Balkan Milliyetçiliğinin Dinamikleri: Yunanistan ve Bulgaristan Örnekleri Doç. Dr. Çağla Derya TAĞMAT	293
Ziraat Bankası Genel Müdür Muavini İsmail Rıfkı Bey'in Gözlemlerinde Romanya Ahali Bankaları Doç. Dr. Aziz TEKDEMİR	319
Ahmet Saki Derin, Hayatı ve Eserleri Dr. Öğr. Üyesi Vahit Cemil URHAN	349
İslâm'a Karşı Propaganda: Komünist Rejim Yıllarında Bulgar Ders Kitaplarında İslâmlaşma Anlatısı Dr. Öğr. Üyesi Mümin İSOV	377
Kral Nikola'nın Ölümünden Sonra Karadağlı Siyasî Sığınmacıların İstanbul'da Örgütlenme ve Faaliyet Gösterme Girişimleri (1921) Ord. Prof. Dr. Şerbo RASTODER	421

ÖN SÖZ

Trakya Üniversitesi'nde 2010 yılında kurulan Balkan Araştırma Enstitüsü 2011 yılına gelindiğinde dört anabilim dalının (*Balkan Tarihi, Balkan Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler, Balkan Dilleri ve Edebiyatları ve Balkan Müzik Kültürleri*) açılmasıyla faaliyetlerine başlamıştır. Kuruluşundan itibaren, yayın faaliyetlerinde bulunmaya ayrıca önem veren enstitümüz bu çerçevede çeşitli alanlarda kitaplar da yayımlamıştır. 2012 yılı Aralık ayında ilk sayısının çıkarılmasıyla da enstitünün süreli yayını olan *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi / Journal of Balkan Research Institute* akademik hayatına başlamıştır.

Enstitünün bir başka yayını olarak bu kitabın ortaya çıkması, geçen yıl yeni bir yayın yapma fikrinin gündeme gelmesiyle söz konusu oldu. Nitekim bu düşünceye istinaden 2021 yılından başlayarak enstitümüzü oluşturan anabilim dallarımızın kendi alanlarında yılda birer kitap yayımlamak suretiyle bilim âlemine katkıda bulunması fikrimin enstitü yönetimi tarafından destek görmesi bu kitap projesini gerçekleştirmemizi sağladı. Bu çerçevede anabilim dallarımızın isimlerinden hareketle meydana getirdiğimiz kitaplardan biri de "Balkan Tarihi Araştırmaları"dır.

Balkan Tarihi Araştırmaları adını verdiğim bu kitap projesinin sonraki yıllarda da gelişerek devam etmesi ve Balkan Tarihi alanında bir yıllık misali ülkemizden ve dünyadan araştırmacılara ev sahipliği yapmasına yönelik temennimi sürdürüyorum. Bu yıl, ikinci kitapta, gönderilen her kitap bölümü için biri üniversite dışı biri de üniversite içinden olmak üzere iki hakem tarafından hakemlik yapılması uygulamasına başlandı. Bu uygulamanın bir sonucu olarak hakemlerimiz yazıların niteliğinin artması yönünde değerli katkılar sundular ki kendilerine burada teşekkürlerimi sunuyorum.

2022 yılına ait bu ikinci kitapta İngilizce bir kitap bölümü ve bir de çeviri bulunmaktadır. Kitabın uluslararası bilim dünyasına

açılması noktasında, yabancı araştırmacıların da çalışmaya davet edilerek katkı sunmaları önümüzdeki yılların hedeflerinden biridir. Yine kitabın uluslararasılaşması adına yabancı dilde, tercihen İngilizce, olmak üzere kitap bölümlerinin artırılması bir başka düşüncemdir.

Bilindiği üzere Balkan araştırmaları söz konusu olduğunda filolojik yetersizlikler, ülkemizde bazı çalışmalar için yapılan araştırmaların eksik kalması gibi bir sorun teşkil edebilmekte, bazı konulardaysa araştırmayı son derece zorlaştırmaktadır. Buradan hareketle Türkiye’de tarih alanında Karadağ hakkındaki literatürün nispeten az olduğunu da göz önünde bulundurarak, kitapta Karadağlı meşhur tarihçi Ord. Prof. Dr. Šerbo Rastoder’in Türkçeye kazandırılan bir çalışmasına da yer verdim. Aynı zamanda Balkanlı bir tarihçi olan Rastoder’in çalışmasının bu kitap vesilesiyle Türk bilim âlemine kazandırılmasının ve sunulmasının faydalı olacağı kanaatindeyim.

Bu arada belirtmeliyim ki *Balkan Tarihi Araştırmaları* kitapları, gelecekte Balkanlara dair tarihî hadiselerden hareketle veya Balkanları ilgilendiren bir konu bütünlüğü çerçevesinde tematik de olabilecektir.

Yazıların kronolojik olarak sıralandığı bu kitaba katkı veren anabilim dalımız öğretim elemanlarına ve Balkan Tarihi üzerine değerli çalışmaları bulunan akademisyenlerimize çok teşekkür ederim. *Balkan Tarihi Araştırmaları II* kitabının aynı zamanda Trakya Üniversitesi’nin kuruluşunun 40. Yılına denk gelmesinden dolayı ayrıca bir mutluluk duyduğumu belirtmek isterim. Balkanlara ayrı bir önem veren Üniversitemiz Rektörü Prof. Dr. Erhan TABAKOĞLU’na da bu vesileyle teşekkürlerimi sunarım.

Dr. Öğr. Üyesi Bülent AKYAY
EDİTÖR